

**ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СПЕЦІАЛЬНІ УМОВИ
ВСТУПУ ДО ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В 2018 РОЦІ**

Кайтанський О. С.,

*доцент кафедри трудового права
та права соціального забезпечення
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
канд. юрид. наук*

Відповідно до статті 53 Конституції України кожен має право на освіту. Забезпечення права на освіту є одним з основних соціальних прав молоді, саме за допомогою освіти молодь може реалізувати право на працю та право на достатній життєвий рівень. Проте в сучасних умовах окремі категорії населення потребують додаткових заходів забезпечення права на освіту. До таких категорій можна віднести: дітей-сиріт, дітей-інвалідів, дітей учасників АТО та ін. Для вказаних категорій Міністерство освіти та науки передбачає спеціальні умови вступу до вищих навчальних закладів, які відображаються в Умовах прийому на навчання до вищих навчальних закладів на поточний рік (далі – Умови прийому). Саме за допомогою Умов прийому держава забезпечує реалізацію права на освіту окремих категорій осіб. Законодавство передбачає різні форми та види спеціальних умов для вступу. На забезпечення права на освіту в 2018 році розроблено проєкт Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2018 році (далі – Проєкт).

Відповідно до Проєкту спеціальними умовами щодо участі у конкурсному відборі при вступі для здобуття вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти є:

- зарахування за співбесідою;
- участь у конкурсному відборі за іспитами та/або квотою-1, квотою-2.

Спеціальними умовами на здобуття вищої освіти за державним (регіональним) замовленням та за рахунок цільових пільгових державних кредитів на основі повної загальної середньої освіти є можливість:

- зарахування за результатами співбесіди, квотою-1 або квотою-2 на місця державного або регіонального замовлення;
- зарахування за квотою-3 на місця регіонального замовлення;
- переведення на вакантні місця державного або регіонального замовлення осіб у порядку, передбаченому Умовами прийому, якщо вони зараховані на навчання за іншими джерелами фінансування на відкриту або закриту (фіксовану) конкурсну пропозицію;

– переведення на місця за рахунок цільових пільгових державних кредитів осіб у порядку, передбаченому законодавством, якщо вони зараховані на навчання за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб.

Проте вказаний перелік не відображає повною мірою передбачені законом спеціальні умови для вступу до вищих навчальних закладів.

Так, відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», в якості соціальної пільги передбачено, що:

Особа, у якої один з батьків є військовослужбовцем, який має вислугу в календарному обчисленні 20 років і більше, особа, у якої один з батьків є громадянином, звільненим з військової служби за віком, за станом здоров'я чи у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційних заходів, вислуга років у календарному обчисленні якого становить 20 років і більше, особа, у якої один з батьків є військовослужбовцем, який став інвалідом внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням військової служби, користується переважним правом зарахування до військових ліцеїв, ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою, до вищих військових навчальних закладів та вищих навчальних закладів, які мають військові навчальні підрозділи, за умов успішного складання іспитів та відповідності іншим вимогам і правилам прийому до цих навчальних закладів, протягом трьох років після здобуття необхідного для вступу рівня загальної середньої освіти.

Особа, у якої один з батьків (усиновлювачів) був військовослужбовцем, який загинув чи визнаний судом безвісно відсутньою особою при виконанні ним обов'язків військової служби, протягом трьох років після здобуття відповідної загальної середньої освіти зараховується поза конкурсом за особистим вибором спеціальності до державних і комунальних вищих та професійно-технічних навчальних закладів України для навчання за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів.

Даний Закон передбачає переважне право на зарахування та право на зарахування поза конкурсом, які не передбачено Проектом. Саме тому з метою забезпечення права на освіту окремих категорій осіб до переліку спеціальних умов, передбачених проектом Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України у 2018 році, необхідно внести зміни та передбачити переважне право на зарахування та право на зарахування поза конкурсом. Крім того, за необхідне вбачається передбачити перелік осіб, які матимуть право на вступ за вказаними спеціальними умовами, зокрема особи, передбачені частиною 5 статті 13 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».